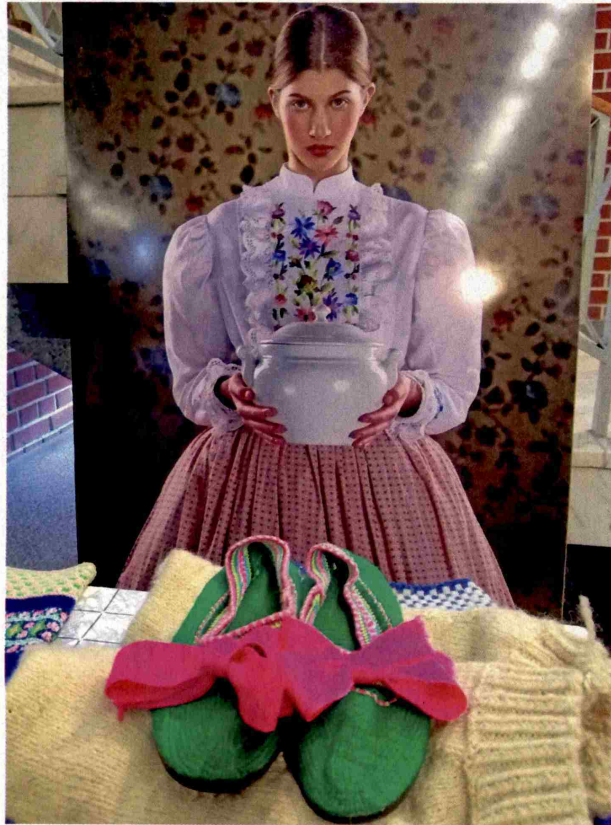

ТРАДИЦИЈА

Словакиње из Старе Пазове поносне на своје умеће

Исплети и ти капце и панћушке

Овако на словачком чарапе и патофнице зову жене из Старе Пазове где је недавно отворена прва колонија плетења у организацији „Етно мреже“

Бака Зузана Потран плете читав живот. Игле је научила да држи када је имала осам година, а у септембру ове године пуни 80. И без муке и гледања у брзе прсте, преплетима, од вунице прави, ред по ред, топле и шарене „капце“.

– Штрикам, хеклам, али не умам да везем. Нисам то научила – каже са широком осмехом. – Никад ми то није било тешко. Кад плетем најбоље се одмарам.

Ремек-дела ручног рада

Њена рођака и суграђанка, такође Старопазовчанка, Ана Здохан открива да су Зузанине рукотворине права мала ремек-дела.

Нове вештине дошле су да науче жене из Панчева, Кладова, Ваљева...

Преводи са словачког – капце су чарапе, а панћушке су патофнице.

И за бака Ану, на почетку осме деценије, плетење је свакодневна разбигра.

Ове жене су своје знање и бројање потеза, којима клупко вуње за неколико сати претворе у чарапу или прслук, делиле с другим плетиљама претходне седмице, током три дана на колонији плетења у својој вароши, на средини пута између Београда и Новог Сада.

Прву колонију плетења у Старој Пазови организовало је удружење „Етно мрежа“, уз подршку Општине, амбасада Словачке и САД у Београду, локалне Туристичке организације, удружења жена, Словачке евангелистичке цркве.

Тајне ручно тканог културног наслеђа, овог дела земље, откривале су плетиљама из Панчева, Сокобање, Новог Пазара, Сремске Митровице, Великог Градишта,

Кладова, Ваљева, Лознице и Беле Паланке. Мотиви су били детаљи са словачке народне ношње, колоритне и слојевите одеће, која се и данас, истина све ређе, може видети по местима широм Војводине, где живе Словаци.

У Старој Пазови Словаци чине, кажу представници општине, 12 процена укупног броја становника. Суживот са српским и осталим народима у овој средини траје дуж од два и по века. Негују се пријатељство и изузетни комшијски односи.

Колонија је уједно била последња у низу од 18 колико је „Етно мрежа“ протеклих шест година организовала широм земље. Њихов циљ је да с једне стране очувају традиционалне технике, али и да побољшају економски положај жена у срединама које су остале оазе негована техника ручног рада.

– Све је почело од колонија ткања у Сомбору, Пироту, Новом Пазару. Онда смо круг проширили с колонијом за технику путовања у Лозници и златовеза у Инђији. Све с циљем како бисмо сачували наше старе занате од заборављања – каже Виолета Јовановић, председница „Етно мреже“ и додаје да је, осим стручног програма, током сваке колоније организован Дипломатски дан. У посете вредним полазницама долазили су амбасадори, представници дипломатског кора који су се на лицу места упознавали с нашим културним наслеђем.

– Ови занати су плодно поље које отвара шансу за запошљавање жена, економски локални развој – истиче Виолета Јовановић.

Стотине жена прошло је кроз колоније. Уникатни предмети ручног рада послати су широм света, јер су рукотворине из „Етно мреже“ постале део дипломатских поклона српских званичника страним колегама.

Две сале за састанке највишег државног нивоа у згради Владе Србије у Београду, у Немањиној улици, и покрајинске владе, такозване зграде Бановине у Новом Саду, декорисане су предметима за уређење ентеријера, које су ткале, преле, везле жене из целе Србије.

Светлана Спатаревевић Поповић

Председница „Етно мреже“ нагласила је да је један од главних циљева удружења – отварање етно-галерије у Београду, у којој би ручни радови имали сталну поставку и место продаје.

У Дипломатском дану старопазовачке колоније плетења гости су били Федор Росоха, амбасадор Словачке Републике у Београду, и Холи Зардус, аташе за културу и образовање амбасаде САД.

Амбасадор је подсетио на пријатељство двају народа које је дуже од 250 година и значај негована традиције.

Марина Савић, заменица председника општине Стара Пазова, нагласила је да Словаци чине 12 процена локалног становништва. – Овакви дани и манифестације служе на понос општини и нашој мултикултуралности. Зато верујем да је ово само прва у низу колонија која ће се организовати у овом крају – рекла је она.

Иста техника у Срему и Кладову

Међу вредним плетилицама била је и Светлана Спатаревевић Поповић из Кладова. Представница Удружења „Мисија креатива“ из града на Дунаву открила је да се плетење у самој техници не разликује у равном Срему од оног на обали Дунава. – Једино су мустре и боје другачије. Много ми се свиђа и није тешко. Словачка ношња подсећа на ношњу у мом крају, која такође има пуно боја.

Она се за ручни рад заинтересовала од девојачких дана. С поносом је на својој свадби носила бакин свилени шал који је у том тренутку био стар 90 година. – Одлучила сам да наставим бакин рад јер је то најбољи начин да чувамо не само породичну, већ и нашу традицију. Желим једног дана, као што је моја бака мени, да унуцима оставим нешто изузетно лепо, од мојих руку направљено.

Андрејана Цветићанин
Фотографије Општина Стара Пазова/
Александра Кениг

ПОСАО ЗА 917 ЖЕНА

Гост старопазовачке колоније била је и Зорана Михајловић, потпредседница Владе Србије и председница Координационог тела за родну равноправност. – Славећи сарадњу и међусобну подршку Срба и Словака, уз изузетне радове жена које представљају стуб те заједнице, с овог места шаљемо снажну поруку. Кроз пројекат „1.000 жена“, који спроводимо у сарадњи с „Етно мрежом“, са задовољством могу да кажем да смо досад успели 917 жена које чувају нашу традицију и остављају је генерацијама које долазе. Координационо тело за родну равноправност постоји од 2014. године. Наставићемо да се залажемо за једнаке услове, за политички, културни и економски живот свих грађана и грађанки Србије – рекла је Зорана Михајловић.

Зорана Михајловић и амбасадор Републике Словачке у Србији Федор Росоха